

Denne tilbøjelighed til at medtage alt, hvad der ved første blik kan synes at være til støtte for de fremlagte vejføringsteorier, er egentlig ejendommeligt, for forfatteren viser andre steder god kritisk sans og forsigtighed med at udlede for meget af de usikre spor. Der er i disse kapitler samlet et meget stort materiale, og der argumenteres i hovedsagen overbevisende for forfatterens hovedsynspunkt, at færdselen i ældre tid ikke fulgte en bestemt rute, men spredte sig over et meget stort område, ligesom der gennem tiderne er sket ændringer i hvilke veje, der var de foretrukne. Det er interessant at få en samlet vurdering af de mange teorier, der er fremkommet siden udgivelsen af Hugo Matthiessens bog. Formodentlig kan det tages som en undtagelse, at forfatteren i afsnittet om Povlsbro læser sin kilde, en artikel i Sønderjyske Årbøger, helt forkert. Ved at overse, at broen fra 1744 var en træbro, og at den nuværende bro af sten først blev bygget i 1844, bliver også afsnittet om vejdamningen vildledende.

Bogen er skrevet i et rosværdigt klart og letforståeligt sprog, og stikord i marginen virker efter hensigten, idet de i høj grad letter orienteringen i teksten. Fremstillingen er ledsaget af en række glimrende kort, og bogen er i øvrigt illustreret med fotografier. Endelig er der på behørig vis kilde- og litteraturfortegnelse, noteapparat og person- og stednavneregister.

Viggo Petersen

Einar Jensen: *Bonde og landbrug – træk af dansk landbrugs historie*. (Det kgl. danske Landhusholdningsselskab. Landhusholdningsselskabets Forlag, 1981). 119 s.

Forfatteren, mangeårig forstander på Riber Kjærgård landbrugsskole, fremlægger ikke nye synspunkter eller vur-

deringer, men der gives i bogen god besked om mangfoldige ting omkring landbrugets historie og den faglige struktur. Bogen er vel ikke fri for at følge »gårdmandslinjen«; det er begrænset, hvad man finder om husmænd og inderster for ikke at tale om landarbejdere og for den sags skyld også godsejerne, storlandbruget. Man kunne måske også have ønsket sig lidt mere kulturhistorisk stof, men som helhed er det en imponerende stofmængde, der her er gjort tilgængelig på en overskuelig og let læst måde. Bogen kan udmærket fungere som opslagsbog, men desværre savnes til det brug de nødvendige registre. Det er også lidt ærgerligt for lyse hoveder blandt læserne, at der ikke er en skønsom vejledende litteraturliste.

Paul G. Ørberg

Dansk Vestindien for 250 år siden. J. L. Carstens: *En Almindelig Beskrivelse om Alle de Danske, Americanske eller West-Indiske Ey-lande*. Tegninger: Ingvar Zangenberg (Dansk Vestindisk Forlag, København 1981). 164 s.

I 1970 udgav Herluf Nielsen ovenstående beskrivelse i *Danske Magazin* 8.rk., 3.bd., 4.hft., s. 173-268. Til denne udgave har Dansk Vestindisk Selskab lånt satsen fra *Danske Magazin* inklusive Herluf Nielsens indledning og noter. Hertil har man så føjet en lang række illustrationer af tegneren Ingvar Zangenberg. Der er således tale om en genudgivelse, hvor blot sidetalene er ændret. Og hvad er det så for en beskrivelse, vi står overfor? Det er et håndskrift nedskrevet i 1740'erne, som i dag findes på Marinens Bibliotek i København. Beretningen tillægges normalt Johan Lorentz Carstens (stamfader til slægten Castenschiold), der i 1720'erne og 30'erne var planta-